

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА
імені О.М. БЕКЕТОВА

Кафедра економіки підприємств, бізнес-адміністрування та
регіонального розвитку

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету економіки і
підприємництва

(Соловйов О.В.)
_____ 2014 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПП19 Управління витратами

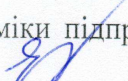
галузь знань 0305 Економіка та підприємництво

напрямок підготовки 6.030504 Економіка підприємства

факультет економіки і підприємництва

2014 – 2015 НАВЧАЛЬНИЙ РІК

Робоча програма з дисципліни „Управління витратами” для студентів за напрямом підготовки 6.030504 „Економіка підприємства”.

Розробник: ст.викладач кафедри економіки підприємств, бізнес-адміністрування та регіонального розвитку Славута О.І.

Робочу програму схвалено на засіданні випускової кафедри економіки підприємств, бізнес-адміністрування та регіонального розвитку.

Протокол від “ 29 ” 08 2014 року № 1

Завідувач випускової кафедри (Димченко О.В.)

Програма відповідає формі Робочої програми навчальної дисципліни, що затверджена Наказом по ХНУМГ ім. О.М. Бекетова від 24 лютого 2014 р. № 46-01.

Методист НМВ (Чигоренко І.І.) “ 14 ” лютого 2014 р.

© ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2014

© О. І. Славута, 2014

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників ↓↓↓	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 4	Нормативна	Рік (роки) підготовки	
		4-й	4-й
		Семестр(и)	
		9-й	8-й
Загальна кількість годин – 144	Галузь знань <u>0305 „Економіка та підприємництво”</u> Напрям підготовки <u>6.030504“Економіка підприємства”</u>	Лекції, год.:	
		34	6
Модулів – 1		Практичні, семінарські, год.:	
		34	8
Змістових модулів (ЗМ) – 4		Лабораторні, год.:	
		-	-
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4	Фахове спрямування відсутнє	Самостійна робота, год.:	
самостійної роботи студента – 4,5		76	130
		Індивідуальні завдання:	
		18	18
Індивідуальне (науково-дослідне) завдання (ІЗ): РГЗ для студентів денної форми навчання; контрольна робота для студентів заочної форми навчання		Вид контролю:	
	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>бакалавр</u>	екзамен	

Питома вага кількості аудиторних годин в загальному обсязі дисципліни для денної форми навчання становить 47%.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни „Управління витратами” є формування у студентів системи економічних знань, умінь і навичок, необхідних для визначення витрат підприємства за видами, центрами відповідальності та носіями, мінімізації їх рівня та обґрунтування оптимальних господарських рішень у галузі ефективної професійної діяльності майбутнього фахівця з напрямку підготовки 6.030504 “Економіка підприємства”

Основними **завданнями** вивчення дисципліни „Управління витратами” є формуванні теоретичних і економічних знань та практичних умінь і навичок майбутнього фахівця.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати :

- сучасні системи обліку витрат та їх адміністрування;
- зміст, критерії оцінки та види витрат на підприємстві;
- сутність методики визначення та управління зміною обсягу витрат в умовах ринкового середовища;

вміти :

- виявляти фактори, що зумовлюють зниження рівня витрат, обчислювати їх величину за видами, місцем та носіями;
- класифікувати принципи побудови методів управління витратами підприємства;
- аналізувати вплив структури і динаміки витрат на прибуток підприємства;
- розв’язувати завдання оптимізації обсягу витрат на виробництво продукції.

мати компетентності:

- здатність до узагальнення інформації про суб’єкти і об’єкти виробничої діяльності підприємства;
- здатність враховувати особливості розвитку виробничого підрозділу в умовах ринкового середовища;
- здатність обґрунтовувати та самостійно виробляти рішення щодо напрямку розвитку виробничої системи з метою зниження операційних витрат;
- здатність досліджувати процес формування витрат на підприємстві.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Управління витратами

Змістовий модуль 1. Об'єктна характеристика системи управління витратами

Тема 1.1. Економічна сутність, значення і завдання управління витратами

Предмет, метод і зміст дисципліни. Суть та актуальність управління витратами. Причини відсутності вітчизняної системи управління витратами. Роль і значення управління витратами в умовах ринкової економіки. Місце управління витратами в системі менеджменту підприємств і організацій. Функції управління витратами. Принципи і завдання управління витратами.

Тема 1.2. Характеристика витрат, їх класифікація і структура

Поняття витрат. Склад і характеристика витрат. Класифікація витрат на виробництво. Порівняльна характеристика класифікації витрат за метою і сферою використання. Витрати як процес формування і використання ресурсів. Різновиди витрат. Витрати у натуральному і грошовому вимірі. Витрати і собівартість продукції. Структура виробничих витрат підприємства. Функція витрат і методи її визначення.

Тема 1.3. Калькулювання собівартості як основа управління виробничими витратами

Поняття калькулювання, його роль і значення в системі управління. Принципи і завдання калькулювання. Види калькуляцій і їх використання в управлінні витратами. Етапи розвитку і сучасний стан калькулювання. Об'єкти калькулювання, їх характеристика і зв'язок з виробничим обліком та об'єктами обліку затрат. Калькуляційні одиниці, їх види і використання. Методика калькулювання собівартості випущеної продукції. Методика калькулювання собівартості виконаних робіт і послуг..

Тема 1.4. Формування витрат за місцями і центрами відповідальності

Місця виникнення витрат. Переваги управління витратами за центрами відповідальності. Кошториси центрів відповідальності. Розподіл витрат допоміжних і обслуговуючих підрозділів. Метод прямого розподілу. Метод повторного розподілу. Метод системи рівнянь. Кошторис витрат підприємства.

Змістовий модуль 2. Формування ефективної системи управління витратами

Тема 2.1. Характеристика системи «Витрати – Обсяг – Прибуток»

Теоретична сутність використання аналізу системи "Витрати – Обсяг – Прибуток". CVP – аналіз. Аналіз рівноваги операційної діяльності. Точка беззбитковості. Маржинальний прибуток. Залежність прибутку від операційної активності та структури витрат. Ефект левериджу.

Тема 2.2. Планування і нормування витрат

Об'єктивна необхідність планування затрат. Методика планування витрат на виробництво і складання планової (нормативної) калькуляції. Розрахунок допустимих затрат. Визначення реальних (дійсних) затрат і їх методика. Нормування затрат і їх роль в управлінні витратами. Прогнозування собівартості та методи її обчислення.

Тема 2.3. Контроль витрат і стимулювання ресурсозбереження

Види та методи контролю витрат. Оцінка роботи підрозділів – центрів витрат. Внутрішні резерви зниження витрат. Роль і значення контролю в управлінні виробничими затратами. Система управлінського контролю за виробничою діяльністю підрозділів. Суть внутрішнього управлінського контролю та його елементи. Ефективність облікових і контрольних систем. Характеристика факторів впливу на системи внутрішнього контролю. Методи вивчення поведінки витрат. Методи стимулювання економії ресурсів. Система управління запасами підприємства.

Тема 2.4. Методи цільового формування та структурного аналізу витрат підприємства

Концепція цільової собівартості. Зв'язок витрат виробництва з його ефективністю. Показники ефективності управління витратами та їх характеристика. Оптимізація виробничої діяльності за критерієм витрат. Адаптація виробництва до зміни його завантаження. Необхідність відповідності структури і режиму роботи виробничого підрозділу певному обсягу діяльності. Етапи досягнення цільової собівартості. Функціонально-вартісний аналіз: групи об'єктів, принципи, етапи та послідовність виконання.

4. Структура навчальної дисципліни «Управління витратами»

Змістові модулі та теми	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лек	лаб	пр	срс		лек	лаб	пр	срс
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
МОДУЛЬ 1. Управління витратами										
Змістовий модуль 1. Об'єктна характеристика системи управління витратами										
Тема 1.1.	16	4	-	2	10	16	-	-	-	16
Тема 1.2.	16	6	-	6	4	16	1	-	2	13
Тема 1.3.	16	4	-	6	6	16	1	-	1	14
Тема 1.4.	15	4	-	4	7	15	1	-	1	13
Разом за ЗМ 1	63	18	-	18	27	63	3	-	4	56
Змістовий модуль 2. Формування ефективної системи управління витратами										
Тема 2.1.	16	4	-	4	8	16	1	-	1	14
Тема 2.2.	16	4	-	4	8	16	-	-	1	15
Тема 2.3.	16	4	-	4	8	16	1	-	1	14
Тема 2.4.	15	4	-	4	7	15	1	-	1	13
Разом за ЗМ 2	63	16	-	16	31	63	3	-	4	56
Індивідуальне завдання										
Інд. завдання (ІЗ) РГЗ/ КР	18	-	-	-	18	18	-	-	-	18
Разом за дисципліною	144	34	-	34	76	144	6	-	8	130

5. Темі семінарських занять

Семінарські заняття програмою не передбачені

6. Темі практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Економічна сутність, значення і завдання управління витратами	4	-
2	Характеристика витрат, їх класифікація і структура	6	2
3	Калькулювання собівартості як основа управління виробничими витратами	4	1
4	Формування витрат за місцями і центрами відповідальності	4	1
5	Характеристика системи «Витрати – Обсяг – Прибуток»	4	1
6	Планування і нормування витрат	4	1
7	Контроль витрат і стимулювання ресурсозбереження	4	1
8	Методи цільового формування та структурного аналізу витрат підприємства	4	1
	Разом	34	8

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття програмою не передбачені

8. Самостійна робота

№ з/п	Види роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
Модуль 1			
1	Виконання РГЗ / КР	18	18
2	Підготовка до практичних занять та контрольних заходів	58	112
	Разом	76	130

9. Індивідуальні завдання (ІЗ)

Навчальним планом передбачено виконання РГЗ студентами денної форми навчання і контрольної роботи студентами заочної форми навчання. РГЗ (контрольна робота) - один із видів індивідуальної роботи студента, який має на меті застосування знань студентів при вирішенні конкретного фахового завдання і вироблення вміння самостійно працювати з навчальною і науковою літературою, електронно-обчислюваною технікою, сучасними інформаційними засобами і технологіями.

Мета РГЗ (контрольної роботи) – зміцнити теоретичні знання й розвинути практичні навички вирішення питань управління витратами підприємства.

РГЗ(контрольна робота) складається з трьох завдань: теоретична, розрахункова і графічна частини. Варіанти завдань визначають за вказівками, наведеними в кожному завданні. Критерії оцінювання РГЗ(контрольної роботи) представлено в методичних вказівках.

Перед виконанням РГЗ(контрольної роботи) слід вивчити теоретичний матеріал за лекціями і рекомендованою літературою. При виконанні роботи студенти можуть отримати консультацію у викладача.

10. Методи навчання

Словесні, наочні, практичні, репродуктивні (пояснювально-ілюстративні). Розв'язок задач. Конспектування лекцій. Самостійна робота.

11. Методи контролю

Усне опитування. Практичні індивідуальні і командні завдання. Тестування. Контрольні роботи. Практична перевірка умінь і навичок. Розв'язок задач. Екзамен із використанням екзаменаційних білетів.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточна атестація та самостійна робота								Підсумковий контроль (екзамен)	Сума
ЗМ 1				ЗМ 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
25%				25%				20%	
70%									

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	для екзамену	для заліку	
90-100	відмінно	зараховано	A
82-89	добре		B
74-81			C
64-73			D
60-63	задовільно		E
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання	Fx
0-34	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	F

13. Методичне забезпечення

1. Славута О. І. Конспект лекцій з дисципліни «Управління витратами» (для студентів 4 курсу усіх форм навчання напряму підготовки 6.030504 «Економіка підприємства»)

2. Методичні вказівки до практичних занять, самостійної роботи і розрахунково-графічного завдання з дисципліни «Управління витратами» (для студентів 4 курсу усіх форм навчання напряму підготовки 6.030504 „Економіка підприємства”)

3. Методичні вказівки до виконання контрольної роботи з дисципліни «Управління витратами» (для студентів 4 курсу заочної форми навчання напряму підготовки 6.030504 „Економіка підприємства”)

14. Рекомендована література

Базова

1. Грещак М.Г., Гордієнко В.М., Коцюба О.С. та ін. Управління витратами : Навч. посіб. / За заг. ред. Грещака М.Г. – К.: КНЕУ, 2008. – 264 с.
2. Давидович І.Є. Управління витратами: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 320 с.
3. Управління витратами: навч. посібник до практичних занять з курсу «Управління витратами». – Одеса: ОНАЗ, 2009. – 216 с.

Допоміжна

1. Бутинець Ф. Ф. та ін. Бухгалтерський управлінський облік. – Житомир: ЖІТІ, 2000. – 448 с.
2. Грещак М. Г., Коцюба О. С. Управління витратами: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. – К.: КНЕУ, 2002. – 131 с.
3. Економіка підприємства: Навч. посіб. / За ред. А.В.Шегди. – К.: Знання-Прес, 2004. – 335 с.
4. Економічний аналіз: Навч. посібник / М.А. Болюх, В.З. Бурчевський, М.І. Горбатов; За ред. акад. НАНУ, проф. М.Г. Чумаченка. – К.: КНЕУ, 2001. –
5. Іванюта П.В., Лугівська О.П. Управління ресурсами та витратами: Навч. посіб. / За ред. д.е.н., проф. Іванюти С.М. — К.: Центр навчальної літератури, 2010.
6. Карпенко О.В. Управлінський облік: навч.посіб./ О.В.Карпенко, Д.В.Карпенко – К.: «Центр учбової літератури», 2012.
7. Котляров С. А. Управление затратами. – СПб.: Питер, 2001. — 160 с.
8. Лень В.С. Фінансовий облік: Навч. посіб./ В.С. Лень. – К.: ВЦ «Академія», 2011.
9. Лищенко О.В. Фінансовий облік: Підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Київ: Вид-во «Центр навчальної літератури», 2008.
- 10.Турило А. М. Управління витратами підприємства: Навч. посібник / А. М. Турило, Ю. Б. Кравчук, А. А. Турило. – К.: Центр навчальної літератури, 2006.
- 11.Управління витратами на підприємстві: Учеб./ Под ред.Г.А.Краюхіна. - СПб.: Издат.дом „Бізнес-преса”,2000.-276с.
- 12.Фандель Г. Теорія виробництва і витрат: Пер. з нім.-К.: Таксон, 2000.-521с

15. Інформаційні ресурси

1. Цифровий репозиторій ХНАМГ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eprints.kname.edu.ua>
2. Сайт інформаційно-аналітичного порталу „Україна комунальна” - Режим доступу : <http://www.jkg-portal.com.ua/>
3. Інформаційно-аналітичне видання „Житлово-комунальне господарство України”- Режим доступу : : <http://www.jkg-ukraine.com.ua/>

Аркуш актуалізації

Робоча програма навчальної дисципліни Управління витратами
(назва)
за напрямом підготовки 6.030504“Економіка підприємства”

на 201.../1... навч. рік переглянута та затверджена "Без змін"

Завідувач кафедри _____
(на якій розроблена робоча програма)

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Зав. випускової кафедри _____
(за належністю напрямку / спеціальності)

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Декан факультету _____
(за належністю напрямку / спеціальності)

М.П.

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

на 201.../1... навч. рік переглянута та затверджена "Без змін"

Завідувач кафедри _____
(на якій розроблена робоча програма)

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Зав. випускової кафедри _____
(за належністю напрямку / спеціальності)

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Декан факультету _____
(за належністю напрямку / спеціальності)

М.П.

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

на 201.../1... навч. рік переглянута та затверджена "Без змін"

Завідувач кафедри _____
(на якій розроблена робоча програма)

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Зав. випускової кафедри _____
(за належністю напрямку / спеціальності)

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Декан факультету _____
(за належністю напрямку / спеціальності)

М.П.

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року